

ПЕРШІ ЧИТАННЯ ПАМ'ЯТІ ТАМАРИ ДЕНИСОВОЇ

31 травня ц. р. в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України відбулися перші читання пам'яті Тамари Наумівни Денисової, ініційовані відділом теорії літератури і компаративістики Інституту літератури та Українським міжуніверситетським науково-дослідницьким шекспірівським центром. Після вступного слова модераторки та натхненниці конференції директора Українського міжуніверситетського науково-дослідницького шекспірівського центру проф. *Н. Торкут* лунали спогади про неординарну, шляхетну особистість Тамари Наумівни, спогади, які об'єднали її учнів, друзів, колег в особливе, "денісівське" коло, створили той настрій довіри, взаєморозуміння та взаємоповаги, високого професійного рівня, який завжди був притаманний проектам та починанням дослідниці.

Із вітальним словом звернувся до учасників конференції директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України акад. *М. Жулинський*. Він наголосив на вагомому внеску Т. Денисової в гуманітаристику, зазначив, що ідея цих читань є дуже важливою для Інституту літератури. У такий спосіб далі продовжуватиметься учнями, колегами Тамари Наумівни заснована нею наукова справа, розвиватимуться її ідеї, задуми, даватиме свої результати її дітище – центр американістики.

Заступник директора з наукової роботи Інституту літератури чл.-кор. *М. Сулима* також привітав гостей читань і зауважив, що ця подія була закономірною для нашої установи. У своєму теплому спогаді *М. Сулима*, зокрема, зазначив, що спільна наукова праця з Тамарою Наумівною важила дуже багато і для молодих науковців, і для старших колег, і здобутки цієї дослідниці довгі роки лишатимуться дуже важливими як для американістики, так і для інших галузей літературознавства.

Зі зворушливою, теплою фотопрезентацією виступила донька Т. Денисової – поетеса, кандидат біологічних наук *Наталія Акулєнко*. Учасники читань мали змогу побачити фотографії дослідниці з приватного архіву, дізнатися про цікаві й гарні моменти її яскравого життя.

Про плідну наукову роботу Т. Денисової в літературознавчій галузі американістики повідав присутнім також завідувач кафедри зарубіжної літератури Мінського державного лінгвістичного університету *Ю. Стулов*. Тамара Наумівна, як ніхто інший, завжди ретельно опрацьовувала наукові матеріали, не оминала жодної важливої публікації. Дослідниця працювала в бібліотеках, спілкувалася з ученими різних країн. Дуже вимогливо ставилася вона й до дисертацій. Доповідач зазначив, що сьогодні саме такого вивіреного вимогливого підходу не вистачає гуманітаристиці, і це може призвести до знецінення наукової праці та зниження якості подальших наукових досліджень. Саме робота Т. Денисової, її висока вимогливість як до себе, так і до інших дослідників, має бути, на думку *Ю. Стулова*, взірцем для всіх, хто сьогодні приходить у гуманітаристику.

Професор кафедри зарубіжної літератури Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка *Т. Михед* розповіла про наукові орієнтири Т. Денисової, зауважила, що дослідниця завжди дуже уважно ставилася до наукових зацікавлень своїх колег, рекомендуючи їм ті чи ті нові праці, які з'являлися у вітчизняних та зарубіжних виданнях. Проф. *Т. Михед* запропонувала нове трактування й нову взаємодію між історією літератури і навчальними програмами вишів. Своє вітання учасникам читань передала також завідувач кафедри зарубіжної літератури факультету романо-германської філології Одеського національного університету імені *І. І. Мечникова В. Силантьєва*. Її лист-спогад про дружбу й співпрацю з Тамарою Наумівною зачитала модератор заходу.

Завідувач відділу теорії літератури та компаративістики Інституту літератури чл.-кор. *Т. Гундорова* проаналізувала специфіку теоретичних зацікавлень Т. Денисової. Зокрема, було сказано, що дослідниця ніколи не прямувала за науковою модою, а часто працювала всупереч їй, завжди сміливо, безкомпромісно відстоювала свою позицію. Тонким аналізом однієї зі студій Тамари Денисової "соцреалістичних" часів наукової несвободи Т. Гундорова продемонструвала мудрість, професійне прагнення до наукової істини, якими завжди вирізнялися праці дослідниці. Про компаративістську діяльність Тамари Наумівни розповіла завідувач сектора компаративістики Інституту літератури *Г. Сиваченко*. Зокрема, вона нагадала, як створювався відділ компаративістики не без участі Тамари Наумівни – у ті часи, коли цей напрям був мало популярним; який внесок дослідниця зробила в його розвиток. Розповідала вона і про складну роботу в ті часи, коли державна цензура була дуже суворою, і навіть тоді Т. Денисовій удавалося відкрито говорити про важливі досягнення світової гуманітаристики, роблячи їх доступними для широких вітчизняних наукових кіл.

Професор Дніпровського національного університету ім. Олесья Гончара *Т. Потніцева* виступила із компаративістичним дослідженням: у найкращих, позначених яскравою індивідуальністю "денісівських" традиціях виголосила доповідь на тему: "Американська шинель Остапа Бендера, або "Плагіатори" з Малої Арнаутської". Професор Київського національного лінгвістичного університету *Н. Висоцька* розповіла про непростий шлях відомої дослідниці в радянському літературознавстві, коли Тамара Наумівна, долаючи ідеологічні перепони, залучала до наукового обігу маловідомі та малодоступні в той час праці. Доцент Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка *О. Гон* поділився з учасниками спогадами про роботу над видавничим проектом "Американські літературні студії в Україні".

В основу тематичних напрямків роботи конференції лягли проблеми з кола широких наукових зацікавлень Т. Денисової, зокрема "США – Україна: трансатлантичний діалог у просторі літератури

і науки”, “Обрії сучасної компаративістики”, “Зарубіжні літератури: погляд крізь українську оптику”, “Теорія літератури та методологія літературознавчих досліджень в сучасній Україні: пріоритети, пошуки, здобутки”, “Зарубіжна література в українських перекладах: історичний та теоретико-методологічний аспекти”.

Надалі меморіальні читання, присвячені Тамарі Наумівні Денисовій мають стати традиційними – проводитися в Інституті літератури що два роки; планується також запровадження наукової премії Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України імені Тамари Наумівни Денисової за визначні досягнення в галузі американістики, компаративних досліджень світової та української літератур.

Отримано 26 червня 2016 р.

*Катерина Годік
м. Київ*